

4. DOMAČE BRANJE

Ivan Pregelj:

MATKOVA TINA

Predstavite avtorja in okoliščine nastanka novele.

Pripovednik Ivan Pregelj je najizrazitejši slovenski ekspresionist in pisatelj. Rodil se je leta 1883 na Tolminskem. Gimnazijo je obiskoval v Gorici, tam se je vpisal tudi v semenišče, iz katerega je bil po treh mesecih izključen. Študij je nadaljeval na Dunaju, in sicer se je odločil za germanistiko in slavistiko. Kot gimnazijski profesor je služboval v matini domovini. Umrl je leta 1960 v Ljubljani.

Pregelj je začel z poezijo, kmalu pa se je posvetil samo pripovedni prozi in deloma dramatik. Njegova najpomembnejša dela so: zgodovinski romani Tolminci, Plebaunus Joannes, Peter Pavel Glavar, Bogovec Jernej in novela Matkova Tina.

Avtor je v noveli Matkova Tina stvarno snov predelal v simboliko religioznih dogodkov, prevladuje čutno-čustvena subjektivnost, ki ustvarja vzdušje tesnobe, napol bolesterne, napol sladke domišljije, kar je glavna značilnost Pregljevega ekspresionizma. V osnovi pa je novela zgodovinska, za ozadje si je avtor izbral tolminski kmečki punt iz 18. stoletja. V Pregljevem delu je zelo občuten nacionalizem, saj je kot Primorec že zgodaj občutil pritisk tujcev. Močan je tudi vpliv katoliških moralnih načel. Vznemirjala so ga življenjska vprašanja, kot so spor med telesnostjo in duhovnostjo, grehom in nedolžnostjo.

1. Kolikšno mesto je Pregelj dodelil kmetom, katero Matku in katero Matkovi Tini? Kako so vam trije subjekti v noveli povezani?

Vloga zgodba poraženih puntarjev je prikazati takratno razklano stanje kmečkih ljudi, ki niso vedeli, kako bi se osvobodili izpod tlačanskega jarma.

Tinin oče je tipičen predstavnik nižjega sloja tistega časa, saj svoje probleme utaplja v pijači, namesto da bi se z njimi soočil. Njegova funkcija v pripovedi je predstaviti razlog za Tinino bolečino.

Vse osebe so v noveli okoli Tine zato, da prikažejo realno stanje Tine, ki ga od nje same ne izvemo, ter njeno trpljenje, ki se vedno bolj stopnjuje.

2. Na kateri motiv iz Svetega pisma nas spominja Tinina želja, da bi vzela v naročje glavo Janeza Gradnika? Primerjajte njeno željo s početjem Wildove Salome.

Zgodba ima poleg ekspresionističnih tudi krščanske motive, saj je zgodba oblikovana kot križev pot Tine, polna je Tininih molitev in vsebuje tudi motiv Pieta.

Podobnosti s Salomo:

- želja po poljubu mrtve glave
- Janez in Johanaan sta mučenika

Razlike:

- želja po poljubu glave je iz ljubezni, ne iz želje po izzivu
- Tina ni podobna Salomi – je brez oblasti,
- Tinin odnos do Gradnika ni enak Salominemu odnosu do Johanaana, Tina Gradniku ni formalno nadrejena in do njega nekaj čuti, medtem ko je pri Salomi ravno obratno

3. Navedite vse kontraste (nasprotja), ki se v noveli prepletajo.

- moč : nemoč
- upanje : brezup
- življenje : smrt
- porušenje sveta in postavitve novega, moralno čistega (simbol Tinine smrti, hkrati pa rojstvo njenega nedolžnega otroka)

4. Kaj se zgodi na koncu novele? Kako si to razlagate?

Novela se konča s smrtjo Tine in njenim odhodom v nebesa, a če upoštevamo, da je Tina živela pobožno in je bila na koncu življenja v hudi stiski, je konec navsezadnje srečen, saj otrok preživi, Tina pa je rešena muk in trpljenja ter deležna mira v božjem kraljestvu, tako da lahko noveli pripišemo katarzičen konec.

5. Napišite razmišljanje: ŽENSKA, KI JO ŽENE LJUBEZEN.